

Nerium oleander (oleander)

Algemeen

Het verspreidingsgebied van de oleander (*Nerium oleander*) strekt zich uit van de landen rondom de Middellandse Zee tot in Zuidwest-China. Daar groeien ze van nature op vochtige plekken langs beken en rivieren. Oleanders zijn verkrijgbaar in veel verschillende bloemkleuren, van roze, rood, geel en wit en alles wat daartussenin zit, met enkele, dubbele of gevulde bloemen. Ze bloeien van het begin van de zomer tot eind september. De plant is wintergroen en kan in de streken waar hij thuis hoort een hoogte bereiken van 5 meter. Als kuisplant wordt hij doorgaans niet hoger dan 2 meter. Hij is niet winterhard en moet dus in de winter naar binnen. Alle delen van de plant zijn zeer giftig doordat ze onder meer de stoffen nereïne en oleandrine bevatten. Het eten van bloemen, zaden of zelf een enkel blad kan voor een klein kind of huisdier al dodelijk zijn. De sappen van de plant kunnen huidirritatie veroorzaken.

Verzorging

Oleander kan in de zomer buiten staan. Half mei, na de laatste nachtvorst, kan hij naar buiten. Zodra er eind oktober weer gevaar voor nachtvorst is, moet hij weer naar binnen. Hij heeft het liefst een plek in de volle zon, met een hoge luchtvochtigheid, bijvoorbeeld aan de rand van een vijver.

Oleander staat graag in een ruime pot. Die kan gevuld worden met gewone potgrond, liefst met wat klei of leem, wat scherp zand en als basisbemesting wat oude stalmeest of beendermeel. Onder in de pot kan een flinke laag aangebracht worden van scherven, grind of

kleikorrels, omdat de plant graag van onderaf water opneemt. Jonge planten kunnen ieder jaar verpot worden, oudere planten om de drie jaar. Is verpotten lastig (bijvoorbeeld bij oude kuisplanten) dan kan alleen de bovenste laag af en toe vervangen worden, ook weer met wat klei of leem door de potgrond. Een oleander heeft altijd veel dorst. Dagelijks flink gieten met lauw water wordt erg gewaardeerd, evenals een regelmatige gift van kleine beetjes gedroogde koemest of (kuisplanten)mest. Als de planten te groot of aan de onderkant kaal worden, kunnen ze prima gesnoeid worden. Dat kan het best in het najaar, wanneer de plant binnen gezet wordt. Gewoon een flink stuk van de takken afknippen in het oude hout, tot de plek waar het volgende jaar weer de eerste vertakkingen gewenst zijn. Dat geldt ook voor de oleanders op stam, waarbij uiteraard alleen de kroon gesnoeid wordt. De scheuten die daarna uitlopen zullen de komende zomer bloeien. Snoeien in het voorjaar kan ook, maar vermindert de bloeikans in het daarop volgende seizoen.

Het overwinteren gebeurt het best op een koele, lichte plaats. Voor de gewone roze en witte cultivars mag de temperatuur net boven de 5 graden Celsius liggen. Als de kluit droog is overleeft de plant zelfs een paar graden vorst vaak nog wel, al heeft dat wel vaak bruin wordend en afvallend blad tot gevolg. De wat kwetsbaardere donkerrode, gele en gevuld bloemige variëteiten houden het bij de overwintering graag iets warmer, rond 10 Celsius. In ieder geval moet de temperatuur onder de 16 graden Celsius blijven. Een te warme overwinteringstemperatuur kan de oorzaak zijn van de vorming van lange (te) dunne scheuten in het voorjaar. In de winterperiode hoeft maar weinig water gegeven te worden, en geen mest.

Vermeerderen

Oleander kan goed gestekt worden. De beste tijd om te stekken is in juni. Daartoe worden kopstekken gesneden met een lengte van 2 of hooguit 3 bladparen, die met een scherp mes net onder een bladpaar afgesneden worden. De onderste bladeren worden verwijderd, waarna de stek in een mengsel van scherp zand met wat potgrond gestoken wordt. Op een warme, lichte plek verschijnen na enkele weken de eerste wortels. De stekken wortelen ook op water. Zodra er voldoende wortels zijn ontstaan kan de stek opgepot worden.

Ziekten en plagen

Een vaalgroene of wat gelige bladkleur kan er op wijzen dat de plant qua luchtvochtigheid op een te droge plek staat. Af en toe nevelen in droge periodes wil dan nog wel eens helpen. Er zijn verschillende manieren om de luchtvochtigheid in de omgeving van de plant te verhogen:

- (kamer)planten met groot blad in de buurt zetten, die veel water verdampen,
- moerasplanten (Cyper-gras of parapluutje) in een grote pot ernaast zetten,
- de palm (in een gesloten pot) in een met kleikorrels gevulde grotere overpot of schotel plaatsen die dan goed vochtig gehouden worden, of een apart watertuintje maken door een pot of schotel met kleikorrels naast de planten te zetten,
- waterbakjes op de centrale verwarming aanbrengen en regelmatig bijvullen.

Zelfs op een ideale standplaats kan het in een regenachtige of koele zomer gebeuren dat de plant niet of nauwelijks in bloei komt. Dan is de temperatuur te laag geweest om de knopontwikkeling goed op gang te brengen. Heeft de plant wel knoppen gemaakt maar zijn ze niet uitgekomen of zelfs afgevallen, dan is het te nat geweest. Als het probleem zich meerdere jaren achtereenvolgend doet kan de plant tijdens de knopontwikkeling uit de regen gezet worden.

Een oleander kan last hebben van aantasting door bladluis, schildluis en rode spint. Hiertegen zijn verschillende bestrijdingsmiddelen verkrijgbaar bij tuincentra en bloemisten.

Daarnaast kunnen enkele specifieke oleanderkwalen voorkomen.

Zo kunnen de planten in natte zomers aangetast worden door de schimmel *Ascochyta*: er ontstaan bruine vlekken in de bladoksels en in het blad en de jonge scheuten verwelken. De schimmel verspreidt zich via waterdruppels. De plant moet dan dus meteen uit de regen gezet worden. Alle aangetaste delen moeten uit de plant verwijderd worden, waarna het snoeigereedschap goed ontsmet moet worden.

Een andere vervelende aantasting is oleanderkanker: wratachtige, donkerbruine woekeringen op de stengels en soms lichte, waterachtige vlekken op het blad. De veroorzaker, een *Pseudomonas*-bacterie, is vaak al vanaf de kwekerij aanwezig, en slaat toe als de plant in een minder goede conditie is. Ook hierbij kunnen de aangetaste delen weggehaald en vernietigd worden. Het gereedschap moet na de behandeling goed ontsmet worden. Oleanderkanker verdwijnt niet uit de plant, en kan weer toeslaan zodra de conditie van de plant afneemt. Bovendien kunnen andere oleanders die erbij in de buurt staan ook besmet raken. In dat geval is het vaak verstandiger de plant te vervangen.